

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry

Toimintakertomus 2008

Sisällys

1. Yleistä s.2
2. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen s.4
3. Ympäristökasvatuksen laadun kehittäminen s. 6
4. Kasvattajien ympäristökasvatustyön tukeminen ja yhteistyöverkostot s. 8
  - 4.1. Vihreä lippu –ympäristöohjelma s. 8
  - 4.2. Paikallistoiminta s. 9
    - 4.2.1. Paikallistoimintaryhmä Räpylä
    - 4.2.2. Haavi – Varsinais-Suomen ympäristökasvatusyhdistys
  - 4.3. Koulutus ja neuvonta s. 10
    - 4.3.1. Ympäristökasvatuspäivät 2008
    - 4.3.2. Muu koulutus ja neuvonta
  - 4.4. Ympäristökasvatuksen yhteistyö s. 11
    - 4.4.1. Pyöreän pöydän yhteistyö
    - 4.4.2. Luonto- ja ympäristökoulu yhteistyö
    - 4.4.3. Muu yhteistyö
5. Viestintä s.13
  - 5.1. Yleistä
  - 5.2. Ympäristökasvatus-lehti
6. Talous s. 14

LIITE Vihreä lippu -ohjelman toimintakertomus

1. YLEISTÄ

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry on ainoa ympäristökasvatuksen edistämiseen, kehittämiseen ja tukemiseen erikoistunut asiantuntijajärjestö Suomessa. Seuralla on maamme kaikkien keskeisten ympäristöjärjestöjen antamat valtuudet toimia edustajanaan ympäristökasvatuskysymyksissä. Seuran toiminta jakautuu aktiiviseen ympäristökasvatuksen laadun kehittämiseen sekä ympäristökasvatustyötä tekevien toiminnan tukemiseen.

Toiminta kattaa myös kestävän kehityksen sosiaalisen ulottuvuuden, sillä esimerkiksi osallisuus ja monikulttuurisuus ovat keskeisessä asemassa seuran toiminnassa. Seura tekee työtä sen puolesta, että Suomessa yhä laajenevalla joukolla kasvattajia on halua ja edellytyksiä välittää lapsille ja nuorille kestävän kehityksen mukaisia tietoja, taitoja ja asenteita.

Näkyvimpiä toimintamuotojamme ovat kansainvälinen Vihreä lippu –ympäristöohjelma kouluille ja päiväkodeille, Ympäristökasvatus-lehti ja valtakunnalliset Ympäristökasvatuspäivät. Viime vuosina olemme kehittäneet aktiivisesti nuorisotyön ympäristökasvatuskoulutusta opetusministeriön rahoittamassa Ekot ja Ökyt -hankkeessa ja sen jatkohankkeessa. Tavoitteena on vuonna 2009 jatkaa kehittämistyötä uudessa Ympäristökasvatusohjelma nuoriso- ja kerhotoiminnalle – hankkeessa.

Ympäristökasvatus-lehti on ympäristökasvatuksen merkittävin tiedotuskanava maassamme. Lehden päämääränä on edistää kestävästä kehityksestä ottaen huomioon kestävän kehityksen kaikki osa-alueet (ks. 5.2.).

Vuosittain järjestettävät valtakunnalliset Ympäristökasvatuspäivät tarjoavat alan toimijoille tukea ja virikkeitä omaan työhön. Vuonna 2008 päivät järjestettiin 8.-9.10. Tiedekeskus Heureka Vantaalla. Päivien teemana oli ympäristökasvatuksen ja teknologian kohtaaminen. Osallistujia päivillä oli yhteensä n. 150 henkeä. Päivillä ympäristökasvatuksen merkityksestä puhuivat sekä opetusministeri Sari Sarkomaa että ympäristöministeri Paula Lehtomäki.

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura koordinoi maassamme kansainvälistä, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten Vihreä lippu -ympäristöohjelmaa. Ohjelman periaatteet ovat ympäristökuormituksen vähentäminen, kestävän kehityksen kasvatuksen integrointi opetukseen ja toimintakulttuuriin, lasten ja nuorten osallisuus sekä yhteistyö ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Ohjelmassa oli vuoden 2008 lopulla mukana 208 koulua, oppilaitosta ja päiväkotia. Ohjelma tavoittaa päivittäin yli 50 000 suomalaista lasta, nuorta ja aikuista. (Ks.4.1.)

HALLITUS

- Puheenjohtaja, ohjelmapäällikkö Merike Niitepõld
- Koulutoiminnan päällikkö Kirsi Airaksinen, varalla ympäristökasvatuksen koordinaattori Pirjo Rinne
- Erikoissuunnittelija Elina Pilke, varalla tutkija, MMM Sanna Koskinen
- Luokanopettaja, KM Tarja Malmi-Raike, varalla ympäristökouluttaja Jaana Hiltunen
- Tradenomi (ympäristöjohtaminen, AMK), filosofian ylioppilas Tarja Heinonen, varalla luontokoulunopettaja Anna Kettunen
- Biologi, ympäristökasvattaja Kirsi Palviainen, varalla ympäristökouluttaja Silja Sarkkinen
- Ympäristökoulun opettaja Elena Saarikallio, varalla koulutuspäällikkö Tuovi Kurttio
- Lasten- ja nuortentoiminnan suunnittelija Maria Aroluoma, varalla opiskelija Saara Susiluoma

Hallituksen varapuheenjohtajana toimi Elina Pilke.

Hallituksen kokouksia järjestettiin vuoden aikana yhdeksän, lisäksi järjestettiin kaksi laajempaa teemapäivää, joiden teemoina olivat toiminnan suunnittelu ja varainhankinta.

TYÖNTEKIJÄT

- Toiminnanjohtajan sijainen Eeva-Maija Bergholm 1.1.-31.7., Toiminnanjohtaja Kati Vähä-Jaakkola 1.5. alkaen.
- Vihreä lippu –päällikkö Aino Lotvonen
- Toimistoapulainen Anu Siljanto-Kirsi 1.1.-6.6. ja 15.8.-31.12. (Järjestösihteeri Erja Sollan sijainen)
- Ympäristökasvatus-lehden toimitussihteeri Marjo Soulanto
- Ympäristökasvatus-lehden taittaja Sanna Saastamoinen
- Atk-tukihenkilö Petro Tamminen 1.1.-31.10., Vennu Nivalainen 6.10. alkaen.
- Environment & Innovation -projektin koordinaattori Peter Kullberg. Projekti jatkuu vuoden 2009 loppuun

Lisäksi toiminnan apuna olivat työelämävalmennettava Johanna Andelmin-Inkinen 15.9.-14.12. sekä harjoittelija Hanna Raivikko Turun ammattikorkeakoulusta 25.8.2008-31.1.-2009, Raivikon toimipiste oli jäsenjärjestö Haavissa Turussa.

Kirjanpidosta vastasi Tilitoimisto Hailio.

Jäseniä oli vuoden lopussa 687. Näistä yhteisöjäseniä oli *Ainolan puiston alakööki, Arkkitehtuuri – ja ympäristökulttuurikoulu LASTU, Birdlife Suomi, Ekholmintien Päiväkoti, Jyväskylän luontokoulu, Jyväskylän yliopiston museo, Järvenpään seurakuntaopisto,, Keski-Suomen Ympäristökeskus, Kotitalousopettajaliitto, Koulurinteen päiväkoti, Kuvataideopettajaliitto, Langinkosken lukio, Luontokoulu Aquila, Luonto-Liitto Ry, Metsähallitus Etelä-Suomen luontopalvelut, Metsähallitus Lapin luontopalvelut, Metsähallitus Seitsemisen luontokeskus, Metsähallitus Sinisimpukan luontokeskus, Metsähallitus Lounais-Suomen puistoalue, Saaristomeren luontokoulu, Natur och Miljö, Oy Gardenia-Helsinki, NOVIA, Paasikivi-opisto, Päiväkoti Pikkuprinssi, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy, Suomen Latu Ry, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen Metsäyhdistys, Suomen Ympäristökeskus, Varsinais-Suomen maaseutuoppilaitos luonto- ja ympäristöala, WWF sekä Vihreä lippu –osallistajat (208 kappaletta). Jäsenmäärä kasvoi 11 % vuoden 2008 aikana.*

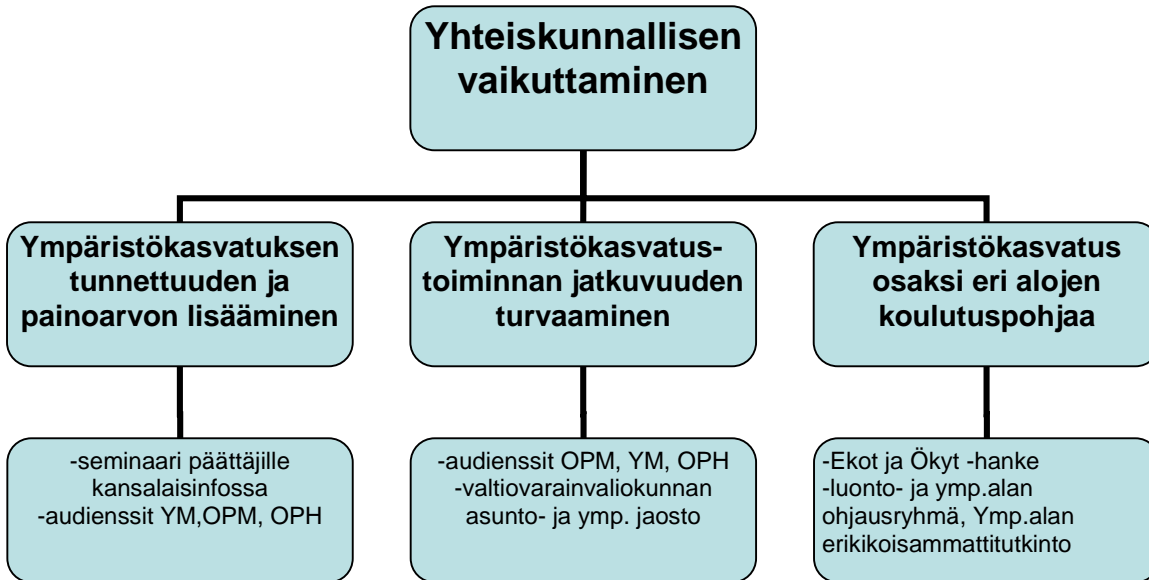
Hallituksen alla toimi useita työryhmiä, jotka olivat avoimia kaikille jäsenille.

- Yhteiskunnallista vaikuttamista organisoitiin strategiaryhmä, joka kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Työtunteja ryhmäläisille kertyi yhteensä noin 50 tuntia.
- Varainhankintaryhmä kokoontui vuoden aikana kerran, lisäksi perustettiin yhdistyksen palkkauksen perusteita uudistava työryhmä, joka kokoontui kolme kertaa. Työtunteja ryhmäläisille kertyi yhteensä noin 50 tuntia.
- Ympäristökasvatuspäivien suunnitteluryhmä kokoontui kolme kertaa. Työtunteja kertyi yhteensä noin 40 tuntia.
- Ympäristökasvatus-lehden toimituskunta kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Lisäksi toimituskuntalaiset kirjoittivat lehteen artikkeleja ja tekivät haastatteluja. Työtunteja kertyi yhteensä noin 100.
- Vihreän lipun kehittämistyöstä vastaa Vihreä lippu -työryhmä eli Hanska. Hanska kokoontui vuonna 2008 neljä kertaa, yhteensä työtunteja kertyi 38.
- Paikallistoimintaa kehittävä ja tukeva Räpylä kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa. Lisäksi työryhmäläiset osallistuivat vapaaehtoisina maaliskuisen Verkostotapaamisen järjestelyihin. Työtunteja kertyi yhteensä n. 120.

TOIMITILAT

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuralla on käytössään toimisto Pohjoisella Hesperiankadulla Helsingissä. Samoissa tiloissa toimivat myös Stete (Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi), CISV-Helsinki sekä Viestintätoimisto Medita. Lisäksi Seura vuokrasi samoista tiloista toisen toimistohuoneen harjoittelijaa varten ajalle 15.9.-14.12. Seuralla on myös mahdollisuus käyttää samassa rakennuksessa olevaa Kepan kokoustilaa.

2. YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

Suomen ympäristökasvatuksen Seuran toiminnan keskeisiin tavoitteisiin kuuluu ympäristökasvatuksen edistäminen yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoin. Vuonna 2008 osatavoitteita olivat ympäristökasvatuksen tunnettuuden ja painoarvon lisääminen, ympäristökasvatustoiminnan jatkuvuuden turvaaminen sekä ympäristökasvatuksen saaminen osaksi eri alojen koulutus pohjaa.

Ympäristökasvatuksen tunnettuutta päättäjien keskuudessa lisättiin järjestämällä kesäkuussa Ympäristökasvatuksen tila Suomessa –seminaari eduskunnan kansalaisinfossa yhteistyössä Biologian ja maantieteen opettajien liiton ja Eduskunnan ympäristöryhmän kanssa. Seuran toiminnanjohtaja toimi tilaisuuden puheenjohtajana, avauspuheenvuoron piti ympäristövaliokunnan varapuheenjohtaja kansanedustaja Pentti Tiusanen. Osallistujia seminaarissa oli n. 40.

Kansanedustajia lähestyttiin ympäristökasvatusasioissa myös jakamalla heille Ympäristökasvatuslehden teemanumerot ajankohtaisella saatekirjeellä varustettuna.

Päättäjien ja ministeriöiden edustajia tavattiin vuoden mittaan useilla audiensseilla. Audienssien tavoitteena oli sitouttaa ministeriöitä ympäristökasvatusvastuuseen ja ympäristökasvatuksen edistämiseen:

-Opetusministeriön ylijohtajan Sakari Karjalaisen kanssa neuvoteltiin maaliskuussa Ympäristökasvatuksen edistämisestä opetushallinnossa sekä Vihreä lippu –ohjelman rahoituksen saamisesta jatkuvalla ja riittävällä pohjalla.

-Maaliskuussa ja marraskuussa tapasimme opetusministeriön ylitarkastaja Immo Parviaisen, jonka kanssa keskusteltiin ympäristökasvatusasioiden edistämisestä nuorisotyössä ja erityisesti Ympäristökasvatusohjelma –nuorisoja kerhotoiminnalle –hankesuunnitelmasta.

-Ympäristöministeriön audienssilla huhtikuussa tavattiin ylijohtaja Pekka Jalkanen ja ylitarkastaja Rainer Lahti. Audienssilla osoitettiin tiedollisen ohjauksen ja ympäristökasvatuksen yhteinen kosketuspinta.

-Toukokuussa ja elokuussa tapasimme Opetushallituksessa opetusneuvos Irmeli Halisen ja opetusneuvos Lea Houtsozen yhdessä Luonto- ja ympäristökoulujen liiton kanssa. Tapaamisten aiheena oli luontokoulujen rahoituksen vakiinnuttaminen.

-Seura osallistui opetusministeri Sari Sarkomaan vierailun suunnitteluun ja toteuttamiseen Pihkapuiston ala-asteella keväällä 2008. Ministeri tutustui koulun kestävän kehityksen toimintaan. Ministeri vieraili myös Vihreä lippu -ohjelman 10-vuotisjuhlassa ja piti juhlassa puheen.

-Sosiaali- ja terveyshallinnon suuntaan tehtiin useita audienssipyyntöjä, mutta ympäristökasvatusasioista vastaavaa henkilöä ei löytynyt. Jatkamme vaikuttamistyötä STM:n suuntaan pyrkimällä saamaan STM:n edustajan kestävän kehityksen koulutuksen yhteisryhmään.

Kestävän kehityksen toimikunnan alaisen koulutusjaoston toimikausi päättyi vuoden 2007 loppuun. Koulutusjaosto teki mittavan työn kestävän kehityksen kasvatuksen ja koulutuksen edistämiseksi Suomessa. Koulutusjaoston työn tuloksena valmistui Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2006-2014. Strategian toimeenpanon edistämiseksi Seura teki huhtikuussa 2008 Ympäristöministeriölle aloitteen, että koulutusjaoston toimintaa jatkettaisiin. Aloite ei kuitenkaan mennyt läpi, mutta sen sijaan perustettiin laaja-alainen Kestävän kehityksen koulutuksen yhteisryhmä, jonka työtä Opetusministeriö koordinoi. Seura edustaa yhteisryhmässä järjestökenttää. Yhteisryhmä on valtakunnallisesti keskeinen toimielin Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategian toimeenpanon kannalta. Yhteisryhmä kokoontui syksyllä 2008 kahdesti Opetusministeriössä käsitellen mm. tiedotuksen edistämistä ja kestävän kehityksen kasvatuksen indikaattoreita. Tulevan kevään 2009 teemana on mm. ympäristökasvatuksen tilanne opettajankoulutuksessa.

Vuonna 2008 seura jatkoi työtä järjestöjen riittävien ympäristökasvatusmäärärahojen puolestapuhujana. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2009 avustus-momentille tehtiin muutoksia, jotka uhkasivat merkittävästi järjestöjen toiminta-avustuksia. Seura osallistui aktiivisesti Ympäristöministeriön järjestöavustuksien määrärahojen riittävyyden turvaamiseen. Toiminnanjohtaja esitteli ympäristökasvatusmäärärahojen riittävyyttä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostossa. Järjestöjen yhteinen vaikuttamistyö sai osaltaan aikaan kirjallisen kysymyksen eduskunnalle ja valtiovarainvaliokunta esitti mietinnössään, että järjestöavustusten taso on säilytettävä.

Ympäristökasvatus osaksi eri alojen koulutuspohjaa

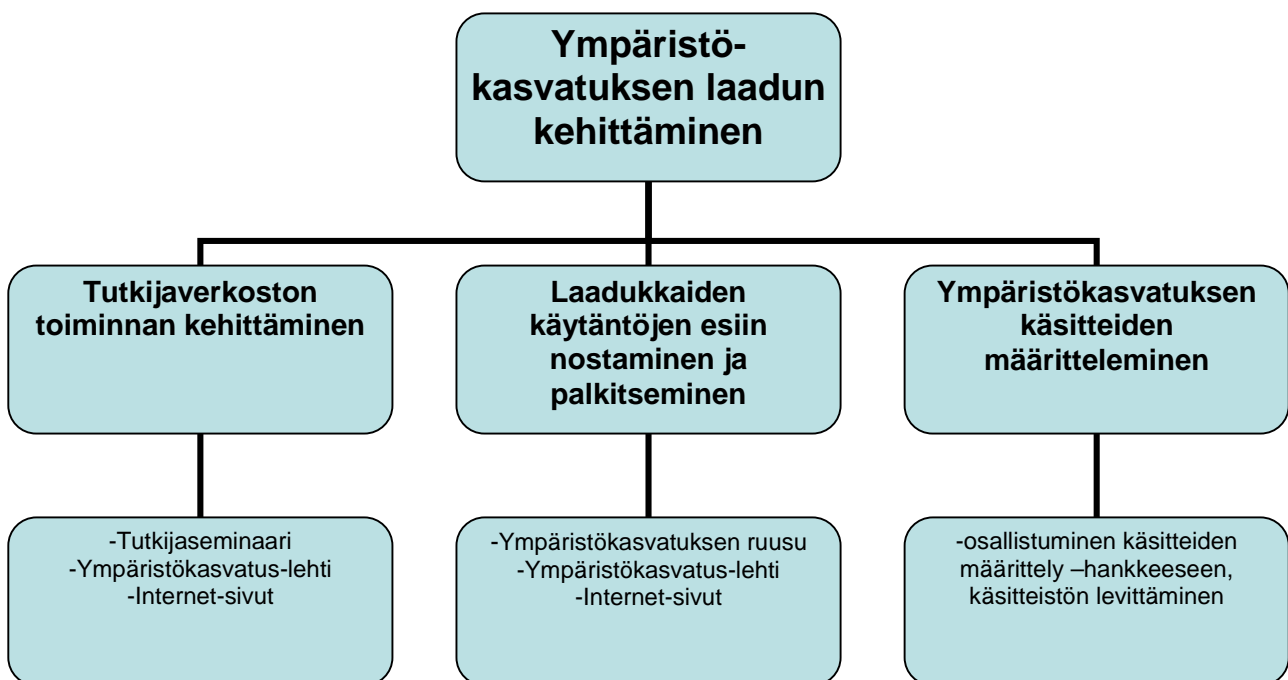
Toiminnanjohtaja oli mukana Opetushallituksen luonto- ja ympäristöalan ohjausryhmässä, joka ohjasi luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon rakentamista. Perustutkintoon kuuluvat mm. luonto-ohjaajan sekä luonto -ja ympäristöneuvojan tutkinnot. Perustutkinnon vaatimukset valmistuivat ja julkistettiin marraskuussa 2008.

Vuonna 2007 seura jätti Opetushallitukseen esityksen ympäristökasvatuksen erikoisammattitutkinnosta. Vuonna 2008 se yhdistettiin osaksi esitystä Ympäristöalan erikoisammattitutkinnosta. Mikäli esitys hyväksytään, seura osallistuu tutkinnon perusteiden valmisteluun ympäristökasvatuksen osalta vuonna 2009.

Uuden nuorisolain mukaisesti nuoriso- ja vapaa-aikatoiminnan ohjaajien tulisi kyetä työssään toteuttamaan ympäristökasvatusta ja siihen liittyvää ympäristötoimintaa. Tämän mukaisesti ympäristökasvatuksen pitää olla osa nuorisotyöntekijöiden opintopalettia. Seura on vaikuttanut nuorisotyön opetussuunnitelmatyöhön Ekot ja Ökyt –hankkeessa Opetussuunnitelmaa kommentoitiin useaan otteeseen valmistelevan työryhmän pyynnöstä. Ympäristötoiminnan ohjaus jäi kuitenkin opetussuunnitelman ulkopuolelle, alkuinnostuksesta huolimatta. Uusi opetussuunnitelma ei edellytä opiskelijalta ympäristökasvatusopintoja. Opetussuunnitelman mukaan kestävä kehitys sisältyy kaikkiin perustutkintoihin läpäisyperiaatteella.

Seuralla on edustaja Yliopistojen opettajainkoulutuslaitosten kestävä kehityksen yhteistyöryhmässä. Seuran yhtenä tavoitteena on yhteistyöryhmässä edistää ympäristökasvatuksen saamista osaksi opettajien peruskoulutusta kaikissa opettajainkoulutuslaitoksissa.

3. YMPÄRISTÖKASVATUKSEN LAADUN KEHITTÄMINEN

Seura osallistui keskeisenä toimijana Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskuksen koordinoimaan käsitteiden määrittely –hankkeeseen, jossa 50 keskeisestä ympäristökasvatuksen käsitteestä tehtiin määritelmäluonnos. Seura edisti uuden käsitteistön leviämistä ja vakiintumista mm. tiedottamalla ja julkaisemalla määritelmäluonnoksen internetsivuillaan. Käsitteistöä päivitetään ja kehitetään edelleen.

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran sateenvarjon alla toimii alan tutkijaverkosto. Verkosto välittää Ympäristökasvatus-lehden, Ympäristökasvatuspäivien ja internet-sivujemme kautta tietoa tuoreimmista tutkimustuloksista kasvattajille. Näin verkosto antaa kasvattajille uusia, toimivia työvälineitä ympäristökasvatukseen. Verkoston toinen keskeinen merkitys on tutkijoiden välinen vuorovaikutus ja vertaistuki.

Verkoston keskeinen toimintamuoto on vuosittainen Ympäristökasvatuksen tutkijaseminaari, jonka

kohderyhmänä ovat ympäristökasvatuksen tutkijat, graduntekijät ja tutkimuksesta kiinnostuneet. Vuonna 2008 tutkijaseminaari järjestettiin Ympäristökasvatuspäivillä. Seminaarissa alan tutkijoilla ja graduntekijöillä oli mahdollisuus kohdata, kertoa ajankohtaisista tutkimuskuulumisistaan ja saada arvokasta vertaistukea työhönsä. Vuonna 2009 Seura jatkaa seminaarin konseptin kehittämistä osana Ympäristökasvatuspäiviä.

Ympäristökasvatus-lehti nosti vuoden 2008 aikana esille neljässä numerossaan toimivia ympäristökasvatuskäytäntöjä. Lehdessä oli oma palsta alan tutkimusuutisille.

Seura jakoi Ympäristökasvatuspäivillä Ympäristökasvatuksen ruusu -tunnustuspalkinnot ansiokkaasta ympäristökasvatustyöstä. Seura haluaa tunnustuksilla nostaa esiin esimerkillisiä ympäristökasvatuksen käytäntöjä sekä erinomaista työtä tekeviä ympäristökasvattajia. Ruusut myönnetään vuosittain tahoille, jotka ovat toimineet pitkäjänteisesti, uutta luovasti ja ympäristökasvatusta edistäen. Vuonna 2008 ruusu myönnettiin seuraaville:

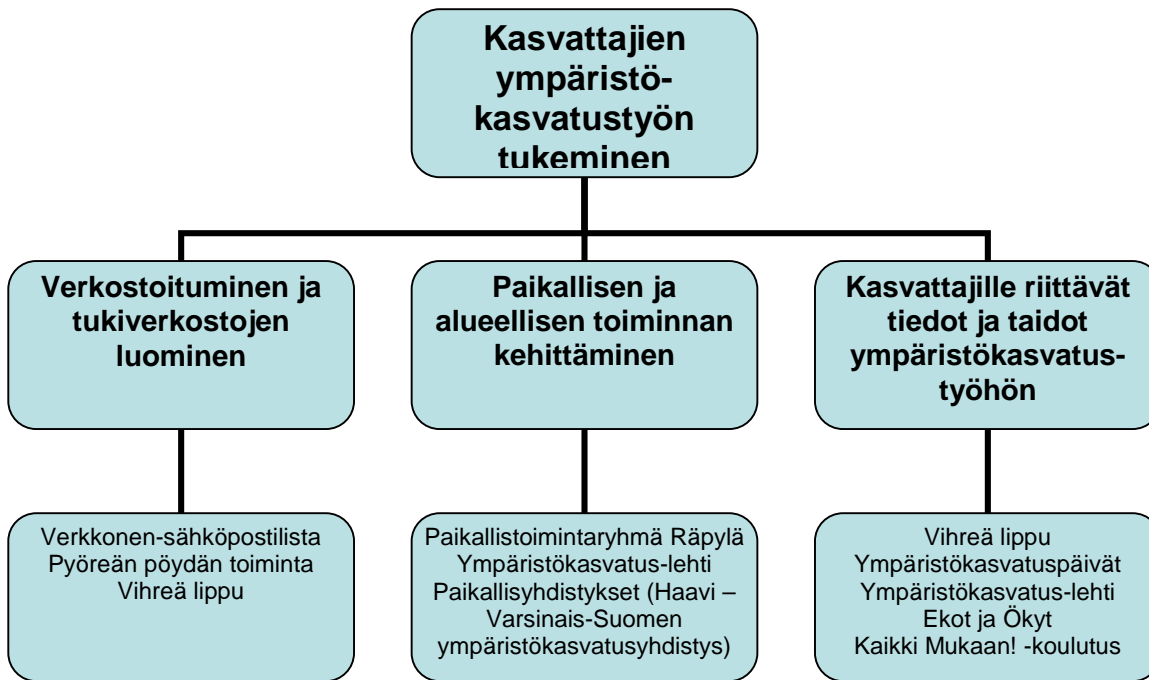
1. erikoistutkija Anna-Liisa Kiiskinen, Keski-Suomen ympäristökeskus

Ruusut myönnetään pitkäjänteisestä ja ansiokkaasta ympäristökasvatuksen edistämisestä koko valtakunnan tasolla. Anna-Liisa Kiiskinen on ollut keskeinen toimija ympäristökasvatuksen edistäjänä sekä ympäristöhallinnon sisällä että ministeriöiden välillä. Hän oli myös keskeisenä henkilönä toteuttamassa "maakuntarallia" (ympäristökasvatuksen maakunnallisten kuulemistilaisuuksien sarjaa), jonka seurauksena perustettiin alueellisia ympäristökasvatuksen verkostoja ympäri maata.

2. Luontokoulunopettaja Helena Lehtonen, Raision luontokoulu Lumikko

Ruusut myönnetään ansiokkaasta elämäntyöstä ympäristökasvatuksen saralla. Helena Lehtonen käynnisti luontokoulu Lumikon toiminnan vuonna 1993. Hän on toiminut luontokoulun opettajana ja vetäjänä koko sen toiminta-ajan aina eläkkeelle jäämiseensä asti. Hän on kehittänyt pitkäjänteisesti luontokoulutoimintaa ja luonut Raisioon oman luontokoulumallin, jossa yhdistyvät käden taidot ja luontoelämykset.

4. KASVATAJIEN YMPÄRISTÖKASVATUSTYÖN TUKEMINEN JA YHTEISTYÖVERKOSTOT

4.1. Vihreä lippu – ympäristöohjelma

Vihreä lippu on päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille tarkoitettu ympäristöohjelma. Se on osa kansainvälistä Eco-Schools –ohjelmaa, johon osallistuvat muun muassa lähes kaikki EU –maat. Ohjelma perustuu ympäristöjärjestelmien jatkuvan kehittämisen periaatteeseen. Ympäristövaikutusten hallinnan lisäksi keskeistä on kasvatuksellisen näkökulma. Lapset ja nuoret ovat keskeisessä roolissa toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja tulosten arvioinnissa. Osallistujat tekevät suunnitelmallista ympäristökasvatustyötä arjen tasolla, mikä on ympäristökasvatuksen vaikuttavuuden ehto.

Ohjelman osallistujat ovat päivähoitoyksiköitä, peruskouluja, lukioita ja ammatillisia oppilaitoksia. Vuonna 2008 ohjelmassa oli 208 osallistujaa. Ohjelma edellyttää osallistujalta määrätietoista, monipuolista ja jatkuvaa toimintaa sekä koko yhteisön osallistumista toimintaan. Näin ohjelma tavoittaa päivittäin noin 50 000 suomalaista lasta, nuorta ja aikuista.

Vihreä lippu -ohjelman osallistujat voivat hakea lipun käyttöoikeutta toimittuaan ohjelmassa vähintään yhden lukuvuoden ajan. Vihreä lippu myönnetään suunnitelmallisille, osallistaville ja koko yhteisön toimintakulttuuria kehittäville projekteille. Lipun käyttöoikeutta haetaan uudelleen vähintään puolentoista vuoden välein. Vuoden 2008 lopussa lipun käyttöoikeus oli voimassa 152 osallistujalla.

Kun osallistuja on läpikäynyt vähintään kolme Vihreä lippu -projektia, se voi anoa siirtymistä Kestävälle Vihreä lippu tasolle. Näiden Kestävän tason osallistujien määrä kasvaa jatkuvasti. Vuoden 2008 päättyessä Kestävällä tasolla oli 83 osallistujaa, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 73.

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuralla oli vuonna 2008 yhteistyökumppanina 21 Vihreä lippu -ohjelman alueellista edistäjää. Alueelliset edistäjät ovat paikallisia ja alueellisia ympäristökasvatuksen toimijoita, kuten luontokouluja, jotka ovat sitoutuneet tiedottamaan Vihreä

lippu -ohjelmasta ja tukemaan alueensa Vihreä lippu -osallistujia mm. tarjoamalla neuvontaa ja koulutusta ja edistämällä osallistujien välistä yhteistyötä. Vuonna 2008 järjestettiin 28 kasvattajille suunnattua koulutustilaisuutta, joissa oli yhteensä n. 500 osallistujaa.

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuralla on yhteistyösopimus Natur och Miljön kanssa. Sopimuksen mukaan Natur och Miljö vastaa ruotsinkielisten osallistujien palvelusta ja materiaalin kääntämisestä ruotsiksi. Seura hallinnoi koko ohjelmaa ja vastaa kehittämistyöstä myös ruotsinkielisten osallistujien osalta.

Vihreä lippu –ohjelman merkittävimmät sisällölliset uudistukset vuonna 2008:

-Vihreä lippu -kansion Energia -teemateksti uudistettiin aiempaa käytännönläheisemmäksi. Myös kansion osallisuutta ja ympäristökasvatusta käsittelevän osa (B-osa) uudistettiin täysin.

-Ohjelman osallistujia koskeva loppuraportointimenetelmä uudistettiin aiempaa kevyemmäksi ja selkeämmäksi, aiempaa enemmän osallistujien itsearviointiin perustuvaksi. Raportointiin liittyvät lomakkeet uudistettiin ja samalla myös ohjelman osallistujilta edellytettävien toimintasuunnitelmien lomakkeet uudistettiin sisällöltään.

-Vihreän lippu -ohjelman nettisivuille avattiin kestävän kehityksen teemasivusto, jossa jokaisella ohjelman kuudella teemalla on oma sivunsa. Sivusto koostuu nettilinkeistä, jotka pitävät sisällään teemoihin liittyvää tietoa, toiminnallisuutta ja muuta hyödyllistä materiaalia. Toiminnallinen puoli on sivustolla pääosassa: linkeistä löytyy mm. tehtäviä, harjoituksia, askarteluohjeita, leikkejä, pelejä, satuja, lauluja ja draamaa. Sivustolla on paljon innostavia ideoita Vihreän lipun teemojen käsittelyyn päiväkodeissa ja kouluissa ja sivuja voi hyödyntää myös ohjelman ulkopuoliset toimijat.

Huhtikuun 14. päivä järjestettiin Lauttasaaren ala-asteella Vihreä lippu -ohjelman kehittämisseminaari, johon kutsuttiin Vihreä lippu -ohjelman merkittävimmät sidosryhmätahot, erityisesti ohjelman osallistujat ja edistäjät, keskustelemaan ohjelman kehittämisestä. Tilaisuudessa saatiin paljon hyviä ideoita ohjelman kehittämiselle ja työryhmissä käytyjen keskustelujen tärkeimmät tulokset julkaistiin Vihreä lippu -ohjelman Internet-sivuilla.

Vihreä lippu -ohjelman kymmenvuotista taivalta juhlistettiin näyttävillä syntymäpäiväjuhlilla Ympäristökasvatuspäivien yhteydessä Tiedekeskus Heurekassa 9.10. Tilaisuudessa oli tarjolla ohjelmaa niin lapsille kuin aikuisille: mm. Vihreä lippu -koulujen oppilaiden esityksiä, Mikko Perkoilan musiikkiesitys sekä opetusministeri Sari Sarkomaan juhlapuhe. Tilaisuuteen kutsuttiin Vihreä lippu -ohjelman osallistujien ohella myös ohjelman muita yhteistyötahoja. Juhliin osallistui kaikkiaan vajaa kaksi sataa vierasta.

Vuonna 2008 Vihreä lippu –ohjelma osallistui Eco-Schools –ohjelman koordinoimaan Environment&Innovation –kilpailuun, joka jatkuu vuonna 2009.

Vihreä lippu –ohjelman toteuttamisesta vuonna 2008 tarkemmin oheisessa Vihreän lipun toimintakertomuksessa (liite 1).

4.2. Paikallistoiminta

4.2.1. Paikallistoimintaryhmä Räpylä

Hallituksen alla toimi aktiivinen paikallistoimintaa koordinoiva ryhmä, Räpylä. Vuonna 2008 paikallistoimintaryhmä Räpylä pyrki toimimaan aktiivisesti kahdella tasolla: maakunnallisten verkostojen suhteen ja maakuntiin hajautetun paikallisen toiminnan edistämiseksi. Tiedonkulkua pyrittiin vahvistamaan luomalla suhteita jo olemassa oleviin tai syntyviin maakunnallisiin verkostoihin.

Vuonna 2008 käynnistettiin verkostojen vuosittaiset tapaamiset. Ensimmäinen tapaaminen järjestettiin 26.-27.3. Tampereella yhteistyössä Pirkanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä PYY:n ja Hyvinkään-Riihimäen Ympäristöosaamisen keskuksen kanssa. Tapaamisen tavoitteena oli oppia eri verkostojen organisoitumis- ja rahoitusratkaisuista, kartoittaa valtakunnallista tilannetta, pohtia verkostojen mahdollisuuksia Vihreä lippu -ohjelman sekä oppilaitosten ympäristösertifioinnin levittämiseksi ja luoda verkostojen yhteinen kannanotto ympäristökasvatuksen edistämiseksi.

Vuonna 2008 jatkettiin paikallisen toiminnan kehittämistä ja tukemista mm. keräämällä ideoita ja tapoja, joilla toimintaa paikallistasolla voidaan toteuttaa ja tukea.

4.2.2. Haavi – Varsinais-Suomen ympäristökasvatusyhdistys

Seuran ensimmäinen rekisteröity paikallisyhdistys, Haavi – Varsinais-Suomen ympäristökasvatusyhdistys, edistää ympäristökasvatusta omassa maakunnassaan. Haavi kokoaa alueen ympäristökasvattajia verkostoksi, osallistuu ympäristökasvatuksen alueelliseen kehittämiseen sekä järjestää tapahtumia ja koulutusta ympäristökasvattajille. Haavin toimitilat olivat vuonna 2008 aloittaneen Valonian, Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskuksen yhteydessä Turussa.

Haavi koordinoi vuonna 2007 käynnistettyä ympäristökasvatusta tekevien järjestöjen ja muiden tahojen yhteistyöfoorumia Varsinais-Suomen Pyöreää pöytää. Keväällä 2008 luotiin Pyöreälle pöydälle omat toimintaperiaatteet, kesäkuussa Pyöreä pöytä järjesti ViherVillitys – koko perheen kesätapahtuman Ruissalon kasvitieteellisessä puutarhassa ja syksyllä yhteinen tapahtumakalenteri Ympäristökasvatus Varsinais-Suomessa (www.haavi.org) -verkkosivuilla saatiin lanseerausvaiheeseen. Varsinais-Suomen Pyöreä pöytä kokoontui vuoden 2007 aikana kuusi kertaa.

Vuonna 2008 kehiteltiin järjestöjen ympäristökasvatusta ja yhteistyötä edistävää hanketta ”Ympäristökasvatusmenetelmät paikallisten järjestöjen työn tueksi 2009–2010”. Valonian koordinoima hanke, jossa Haavi on yhteistyökumppanina, sai myönteisen päätöksen alueelliselta Leader-ryhmältä syyskuussa, mutta virallinen hankepäätös siirtyi seuraavan vuoden puolelle.

Syksyllä 2008 Rasion Luontokoulu Lumikon toiminnan jatkuminen oli epävarmaa kaupungin etsiessä säästökohteita. Haavi osallistui luontokoulun puolustamiseen yhdessä muiden alueen yhdistysten kanssa. Lisäksi aktiivinen vaikuttamisen kohde oli Lounais-Suomen (Satakunta ja Varsinais-Suomi) ympäristökasvatusyhteistyö, jonka sateenvarjoryhmään Haavi osallistui tiiviisti.

Haavi järjesti vuonna 2008 useita tapahtumia ja tapaamisia ympäristökasvatuksesta kiinnostuneille, mm. Haavi auki! -tapaamisen pöllöretken merkeissä maaliskuussa, ViherVillitys -perhetapahtuman Pyöreän pöydän kanssa kesäkuussa, Ympäristökasvatuksen klubi-illan syksyllä teemalla Turvallisuus merellä ja satamissa. Tilaisuudessa luovutettiin Ympäristökasvatuksen Ruusu Helena Lehtoselle. Lisäksi Haavi järjesti kolme koulutusta: Matikkaa ulkona opettajille syyskuussa ja Jouluisia huovutuksia -kurssit 1 ja 2 marraskuussa.

Haavi lähetti jäsentiedotteen kaksi kertaa vuodessa sekä tiedotti jäseniään verkkosivujensa (www.haavi.org) kautta.

Vuoden 2008 lopussa Haavilla oli 55 varsinaista jäsentä, joista yhteisöjäseniä olivat Ab Utbildning Sydväst (1.8.2008 alkaen Novia), Metsähallitus / Lounais-Suomen puistoalue, Metsähallitus / Sinisimpukan luontokeskus, Paasikivi-opisto, Pöytyä-Yläne-Oripää 4H-yhdistys/Luontokoulu Aquila, Saaristomeren luontokoulu ja Varsinais-Suomen maaseutuoppilaitos, luonto- ja ympäristöala. Lisäksi Haavilla oli kaksi kannatusjäsentä Oy Harkka-Yhtiöt Ab ja Det Norske Veritas OY/AB.

4.3. Koulutus ja neuvonta

4.3.1. Ympäristökasvatuspäivät

Vuosittain järjestettävät valtakunnalliset Ympäristökasvatuspäivät tarjoavat alan toimijoille tukea ja virikkeitä omaan työhön. Vuonna 2008 päivät järjestettiin 8.-9.10. Tiedekeskus Heurekassa Vantaalla. Päivien teemana oli ympäristökasvatuksen ja teknologian kohtaaminen. Osallistujia päivillä oli yhteensä n. 150 henkeä.

Päivät koostuivat ”Eri planeetoilta -ympäristökasvatuksen ja teknologian kohtaaminen” -seminaarista, ympäristökasvatuksen yhteistyöseminaarista, tutkijaseminaarista, työpajatyöskentelystä, ympäristöhallinnon ympäristökasvatuksen neuvottelupäivistä, Vihreän lipun alueellisten edistäjien tapaamisesta sekä iltaohjelmasta. Päivien yhteydessä vietettiin myös Vihreä lippu –ympäristöohjelman 10-vuotisjuhlia. Päivillä ympäristökasvatuksen merkityksestä puhuivat sekä opetusministeri Sari Sarkomaa että ympäristöministeri Paula Lehtomäki.

Osallistujat olivat saadun palautteen perusteella päivien antiin tyytyväisiä ja kokivat saaneensa käytännön tukea työhönsä. Osallistujat olivat mm. opettajia, lastentarhanopettajia, luontokoulunopettajia sekä järjestöjen ja hallinnon ympäristökasvattajia

Vihreä Sivistys- ja Opintokeskus ViSio tuki päivien järjestämistä.

Päivistä löytyy kooste internetsivuiltamme www.ymparistokasvatus.fi

4.3.2. Muu koulutus ja neuvonta

Vuosina 2007-2008 toteutettiin Ekot ja Ökyt nuorisotyössä -hanke opetusministeriön rahoituksella. Hankkeen toisessa vaiheessa vuonna 2008 pääkohderyhmänä olivat nuorisotyön opettajat ja opetusta antavat NUVA-oppilaitokset. Hankkeessa toteutettiin kuuden lähipäivän mittainen ympäristökasvatuskoulutus, joka antoi eväitä ympäristökasvatuksen ja sen menetelmien toteuttamiseen nuorisotyössä ja nuorisotyön opetuksessa. Hankkeen tuloksena neljässä oppilaitoksessa otettiin ympäristökasvatussisältöjä kurssitarjontaan ja aloitettiin ympäristökuormitusta vähentävät toimenpiteet. Hankkeessa myös tuotettiin ”Eväitä ympäristökasvatukseen” -vinkkivihko, johon on koottu ympäristökasvatukseen liittyviä aiheita ja toimintaa, joita voi hyödyntää ohjauksen eri menetelmissä mm. liikunnan ja kulttuuriohjauksessa. Lisäksi hankkeessa osallistuttiin opetussuunnitelmatyöhön sekä suunniteltiin kriteerit ammattiosaamisen näyttöön Ympäristötoiminnan osalta sekä osaamisalueet ympäristötoiminnan ohjaukseen.

Syksyllä 2007 Oulussa käynnistynyt ”Kaikki Mukaan! Kestävä kehitys ja osallisuus koulussa – koulutus opettajille” jatkui vuoden 2008 alussa vielä kahdella lähijaksolla ja opiskelijoiden etäopiskeluna. Koulutukseen osallistui 15 henkeä. Koulutus toteutettiin Opetushallituksen rahoituksella

Yhdistyksen kevätkokous järjestettiin Tampereella 26.3.. Kokouksen yhteydessä järjestettiin alueellisten ympäristökasvatusverkostojen tapaaminen. Syyskokous järjestettiin Helsingissä Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksessa. Kokouksen yhteydessä oli tarjolla ohjattua jätemateriaaliaskartelua. Seuran perinteistä ympäristökasvatusmatkaa valmisteltiin Petroskoihin. Matkan toteutuminen siirtyi kevääseen 2009.

Marraskuussa järjestettiin Helsingissä keskusteluilta Koulujen kestävän kehityksen kasvatuksen tilanteesta yhteistyössä tmi Saara Susiluoman kanssa.

Alueelliset edistäjät järjestivät Vihreän lipun koulutuksia. Vuonna 2008 järjestettiin kaikkiaan 28 kasvattajille suunnattua koulutustilaisuutta Vihreä lippu -ohjelmaan liittyen. Tilaisuuksista 14:ssä esiteltiin Vihreä lippu -ohjelmaa ja 6 tilaisuutta oli suunnattu ainoastaan ohjelmassa jo mukana oleville kokemustenvaihtoa varten. Kahdeksan koulutuksen aiheena oli jokin ohjelman teemoista.

Osallistujia kussakin koulutuksissa oli yhdestä neljäänkymmeneen, kaikkiaan noin 500 henkilöä.

4.4. Ympäristökasvatuksen yhteistyö

Teemme yhteistyötä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Kansallisella tasolla yhteistyö muodostuu Pyöreän pöydän yhteistyöstä, luontokouluyhteistyöstä, alueellisesta ympäristökasvatuksen yhteistyöstä sekä vuosittain vaihtuvista yhteistyökuvioista eri järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Kansainvälinen yhteistyömme linkittyy erityisesti Vihreä lippu – ohjelmaan ja sen kansainvälisiin verkostoihin (Fee, Eco-Schools –ohjelma). Vihreä lippu –ohjelman kautta myös ohjelman osallistajat saavat kansainvälisiä kontakteja

Ympäristökasvatuksen alueellisen yhteistyön edistämiseksi Seura ylläpitää Verkkonen-sähköpostilistaa alueellisten yhteistyöverkostojen väliseen informaation vaihtoon.

4.4.1. Pyöreän pöydän yhteistyö

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura koordinoi ympäristökasvatustyötä tekevien järjestöjen yhteistyöfoorumia, Pyöreää pöytää, jossa ympäristökasvattajat valtakunnan tasolla kohtaavat. Vuonna 2008 Pyöreä pöytä kokoontui kaksi kertaa.

Pyöreän pöydän yhteistyössä olivat mukana seuraavat järjestöt ja tahot: Biologian ja maantieteen opettajien liitto, BirdLife, Dodo ry, GAP Finland, 4H-liitto, Historian ja yhteiskuntatieteen opettajien liitto, Kerhokeskus –koulutyön tuki ry, Kuluttajavirasto, Lastentarhanopettajaliitto, Luokanopettajaliitto, Luonto-Liitto, Maan ystävät, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Marttaliitto, Opetusalan koulutuskeskus Opeko, Natur och Miljö, Pidä Saaristo Siistinä, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus, Suomen Kotiseutuliitto, Suomen Latu, Suomen Liikunta ja Urheilu, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen Maakasvatussyhdistys, Suomen Metsäyhdistys, Suomen partiolaiset, Kotitalousopettajien liitto, Viherympäristöliitto, WWF, YTV

4.4.2. Luonto- ja ympäristökouluyhteistyö

Vuonna 2007 perustettiin oma Luonto- ja ympäristökoulujen liitto ajamaan luonto- ja ympäristökoulutoiminnan etuja. Seura tekee yhteistyötä liiton kanssa mm. tiedotuksessa ja luontokoulutoiminnan rahoituspohjan turvaamisessa. Vuonna 2008 yhdistykset kävivät kahdesti Opetushallituksessa neuvottelemassa luontokoulujen rahoituksen turvaamisesta.

4.4.3. Muu yhteistyö

Vuonna 2008 Seuralla oli yhteistyötä useiden eri tahojen kanssa.

Seura teki yhteistyötä **Tiedekeskus Heureka**n kanssa valtakunnallisten Ympäristökasvatuspäivien järjestämisessä. Vihreä lippu –ohjelman 10-vuotisjuhlat järjestettiin Heurekassa Ympäristökasvatuspäivien yhteydessä.

Seuran edustajat (Merike Niitepöld ja Marjo Soulanto) ovat osallistuneet **Kirkko ja kulttuuriympäristö -hankkeeseen**. Hanketta koordinoi Kirkkopalvelut ja sen tavoitteena on laatia ympäristökasvatusmateriaali seurakuntien lapsityön käyttöön. ”Mustan kirstun salaisuus, tutkimusseikkailuja kirkkoympäristössä” -materiaali valmistui syksyllä 2008. Hanke oli mielenkiintoinen ja konkreettinen avaus pitkään suunniteltuun yhteistyöhön seurakuntien kanssa.

Seuralla on **Siemenpuusäätiön** perustajajäsenenä edustaja (ja varajäsen) Siemenpuusäätiön valtuuskunnassa. Seuran puheenjohtaja toimi vuonna 2008 myös Siemenpuusäätiön valtuuston puheenjohtajana. Yhteistyö Siemenpuusäätiön kanssa takaa tiedonkulun järjestöjen välillä ympäristökasvatuksen, kehityskysymysten ja kansainvälisten suhteiden saralla.

Seura osallistui **Kierrätysliike ry:n** järjestämän vuoden 2008 Nuukuusviikon suunnitteluun ja tiedotukseen. Nuukuusviikkoa eli jokakeväistä luonnonvarojen säästämisen temaviikkoa vietettiin

14.-20.4.2008. Teemana oli kotitalouksien luonnonvarojen kulutus. Teema pohjautui Suomen luonnonsuojeluliiton KotiMIPS –tutkimushankkeeseen.

Vuonna 2008 tehtiin monipuolista yhteistyötä **4 V (Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin – yhteisöllisyys ja hyvä elinympäristö) -hankkeen** kanssa. Seura osallistui hankkeen pääsuunnitteluryhmään. Hankkeesta vastaavat Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus sekä Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupungit.

Seura oli mukana **Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskuksen, Marttaliiton ja virolaisen MTU Taaskasutuksen Uusi Elämä –Uus elu –hankkeessa** yhteistyökumppanina. Hanke edisti kestäväää elämäntapaa, kohtuullisuutta ja uudelleenkäyttöä. Samalla muistutettiin, että onnea ei voi ostaa ja pohdittiin mikä on kohtuullista.

Vuonna 2008 valmisteltiin Hyvinkään kaupungin hallinnoimaa **Koulujen ja oppilaitosten kestävän kehityksen kriteerien ja ohjelmien maastouttaminen –hanketta**. Hanke ajoittuu vuosille 2009-2011. ja on opetushaalituksen rahoittama. Seura on hankepartneri.

Suomen luonnonsuojeluliiton ja **Luonto-Liiton** kanssa valmisteltiin yhteistyötä ympäristökasvatusmateriaalien laadun turvaamiseksi. Tavoitteena on laatia suositukset koskien ympäristökasvatusmateriaaleja ja tiedottaa suosituksista kasvattajille. Hanke käynnistyy vuonna 2009.

Allianssin kanssa jatkettiin tiedotusyhteistyötä ja käynnistettiin koulutusyhteistyö. Seura vastaa ympäristökasvatus-teemasta Nuorisotyön päivillä keväällä 2009 Oulussa.

Vuonna 2008 tehtiin tiedotusyhteistyötä **Viherympäristöliiton** kanssa. Vihervuoden 2008 yhtenä teemana on ympäristökasvatus elävään käytäntöön.

S-ryhmän kanssa tehtiin viestinnällistä yhteistyötä. S-ryhmän asiakaslehdessä kerrottiin Vihreä lippu -päiväkodin toiminnasta ja Seura avusti S-ryhmän internet-sivujen sisältöjen luomisessa, liittyen mm. kestävään matkailuun.

Ruotsalaisen **Håll Sverige Rent -järjestön** kanssa tehtiin varainhankintaan liittyvää yhteistyötä Itämeren kohentamiseen tähtäävän "Clear Coast" -EU-hankkeen suunnittelussa. HSR-järjestön edustajat vierailivat Seuran luona Helsingissä ja Vihreä lippu -päällikkö osallistui hankkeen suunnittelukokoukseen Tukholmassa. Vaikka Seura joutui vetäytymään hankkeesta viime hetkellä hakuehtoihin liittyvien tulkinnallisten muutosten vuoksi, saatiin Itämeren maiden ympäristökasvatusjärjestöjen kanssa luotua uusia kontakteja.

Vuonna 2008 Seuralla oli edustaja **Yliopistojen opettajainkoulutuslaitosten kestävän kehityksen yhteistyöryhmässä, Euroopan rakennusperintöpäivien 2009-2011** ohjausryhmässä, Nuorten keskuksen **Ekonisti-hankkeen** ohjausryhmässä, GAP Finland ry:n (Kestävän elämäntavan yhdistys) **Nuorten ekotiimi -hankkeen** asiantuntijaryhmässä sekä kansainvälisen **"innovative Public Organic food Procurement for Youth"** (iPOPY) -hankkeen ideointiryhmässä.

Vuoden 2008 aikana yhteistyötä tehtiin myös seuraavien tahojen kanssa: ympäristöministeriö, opetusministeriö, Opetushallitus, alueelliset ympäristökeskukset, Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Helsingin opetusvirasto, Helsingin kaupungin Nuorisoasiankeskus, Motiva, OKKA-säätiö, Suomen luontokoulu, seuran jäsenjärjestöt, Pyöreän pöydän toimijat, SFS Ympäristömerkintä, Peperinkeräys Oy, EkoCentria, Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry, Valonia, Suomen ympäristöopisto Sykli sekä Vihreä Sivistys- ja Opintokeskus ViSiO.

5. Viestintä

5.1. Yleistä

Vuonna 2008 Suomen Ympäristökasvatuksen Seura julkaisi Ympäristökasvatus-lehteä, esitti kannanottoja ja teki aloitteita. Tiedotimme kuukausittain ajankohtaisista ympäristökasvatusasioista. Vihreä lippu –osallistujat saivat kuudesti sähköisen Vinkit&Linkit –tiedotteen ajankohtaisista aiheista.

Vuonna 2008 uudistimme internetsivumme palvelemaan paremmin ympäristökasvatuksen koko toimijakenttää ja antamaan paremmin tukea alueelliseen ja paikalliseen ympäristökasvatustyöhön. Lisäksi Vihreä lippu –sivustolle avattiin uudet teemakohtaiset sivut.

Seura osallistui tammikuussa Educa-messujen Kansalaisvaikuttamisen torille omalla esittelypisteellä. Messuilla jaettiin Ympäristökasvatus-lehteä, infoa seuran toiminnasta ja erityisesti Vihreä lippu -ohjelmasta. Toukokuussa seuralla oli esittelypiste Maailma kylässä –tapahtumassa Helsingin Kaisaniemessä.

Vihreä lippu oli esillä tiedotusvälineissä varsinkin uusien lippujen myöntämisen yhteydessä keväällä ja vuoden lopulla.

5.2. Ympäristökasvatus-lehti

Ympäristökasvatus-lehti on ympäristökasvatusalan merkittävin mediakanava Suomessa. Lehti edistää keskustelua ympäristökasvatuksen ajankohtaisista aiheista, tiedottaa ympäristökasvatustutkimuksesta, kehittämishankkeista ja innovaatioista sekä edistää verkostoitumista ympäristökasvatuksen alalla.

Lehdestä ilmestyi vuonna 2008 kaksi teemanumeroa, joita markkinoitiin jäsenistöä laajemmalle lukijakunnalle. Kevään teemanumero 2/2008 oli Luovuttamaton luovuus, syksyllä Ympäristökasvatuspäivien yhteydessä ilmestyi teemanumero 3/2008 Teknologia ja ympäristökasvatus. Lisäksi lehdestä ilmestyi kaksi paikallistoimintanumeroa: 1/2008 helmikuussa ja 4/2008 joulukuussa. Paikallistoimintanumerot on suunnattu erityisesti paikallisen toiminnan tukemiseen ja jäsenistölle.

Vuonna 2008 tehtiin lehden kehittämiseksi markkinointisuunnitelma, jonka työstivät Humanistisen ammattikorkeakoulun kulttuurintuotannon opiskelijat Laura Kaltiainen, Kirsti Kilponen ja Tiina Peltola. Suunnitelman pohjalta toteutettiin lehden lukijakysely, jonka avulla saatiin tietoa lehden kehittämistyötä varten. Kyselyn tulosten perusteella lehteä kehitetään edelleen käytännön tukea antavaan suuntaan.

6. Talous

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran tärkeimmät tulonlähteet vuonna 2008 olivat jäsen- ja kurssimaksut, Vihreä lippu –ohjelman osallistumismaksut ja sponsorituki sekä ympäristöministeriön opetusministeriön ja Opetushallituksen avustukset.

Vihreä lippu –ohjelman sponsorirahoitukseen osallistuivat vuonna 2008 NP-kierrätys Oy, Jätelaitosyhdistys ry, Akkuser Oy, Suomen Palautuspakkaus Oy ja Kuvatilaus Oy. Lisäksi ohjelma sai lahjoituksen Skanska Oy:lta. Fortum Oyj tuki Energia-teemamateriaalin tuottamista, Paperinkeräys Oy tuki Vihreä lippu -esitteen painamista (painetaan vuonna 2009) ja Toyota Motor Finland Oy vastasi Environment&Innovation -kilpailun koulutustilaisuuden kustannuksista. Lisäksi Vihreä lippu -ohjelman joulutervehdyskampanjan kautta saatiin lahjoituksia SOK:lta, Kainuun Ympäristökeskukselta, Egoa Finland Oy:lta, Marttaliitolta, Päijät-Hämeen jätehuolto Oy:lta ja Botniasok Ab Oy:lta.

Merkittävimmän menoerän muodostivat henkilöstökulut. Lisäksi merkittäviä kuluja muodostui toimitilan vuokrasta, Ympäristökasvatus-lehden ja Vihreä lippu -materiaalin tuottamisesta, Ympäristökasvatuspäivistä sekä tiedotuksesta kopioineineen, postituksineen ja internet-kuluineen.

Varsinaisen toiminnan kulut olivat 200 272 €. Tilikauden tulos oli 10 881,50 € ylijäämäinen. Tilikauden tulosta selittää Vihreä lippu –sponsorituottojen ja Vihreä lippu –osallistujamäärän odotettua suurempi kasvu.

Vihreä lippu -ohjelman toimintakertomus 2008

Sisällys

1. Taustaa
2. Ohjelman toimijat
3. Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö
4. Ohjelman kehittäminen
5. Ohjelman tiedotus
6. Osallistujatiedotus ja tukipalvelut
7. Ohjelman rahoitus

1. Taustaa

Vihreä lippu on päivähoidolle ja oppilaitoksille tarkoitettu ympäristöohjelma. Ohjelma perustuu ympäristöjärjestelmien jatkuvan kehittämisen periaatteeseen. Ympäristövaikutusten hallinnan rinnalla yhtä vahvana on kasvatuksellinen näkökulma.

Vihreä lippu -toiminta integroituu osaksi päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen normaalia arkea ja tukee yhteisön perustoimintaa. Lapset ja nuoret ovat keskeisessä roolissa toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja tulosten arvioinnissa. Tavoitteena on, että lapset ja nuoret saava myönteisiä kokemuksia vaikuttamismahdollisuuksistaan omassa yhteisössään. Ohjelmassa mukana olevat oppilaitokset ja päivähoitoyksiköt tekevät suunnitelmallista ympäristökasvatustyötä päivittäisessä arjessa, mikä on ympäristökasvatuksen vaikuttavuuden elinehto.

Tunnustuksenaan työstään ohjelman osallistajat saavat lippusalkoonsa ohjelman kansainvälisen tunnuksen, Vihreän lipun. Ohjelman suojelijana toimii tasavallan presidentti Tarja Halonen.

2. Ohjelman toimijat

Federation for Environmental Education (FEE) ja Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry

Vihreä lippu on osa kansainvälistä Eco-Schools -ohjelmaa. Eco-Schools -ohjelman on perustanut ja sen hallintaoikeuden ohjelmaa eri maissa koordinoiville organisaatioille myöntää Federation for Environmental Education -ympäristökasvatusjärjestö. Suomessa Vihreä lippu -toiminnasta vastaa Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry.

Osallistujat

Ohjelman osallistujat ovat päivähoitoyksiköitä, peruskouluja, lukioita ja ammatillisia oppilaitoksia. Vuonna 2008 ohjelmaan liittyi mukaan myös yksi nuorisotalo ja yksi leikkipuisto. Vuoden 2008 lopulla ohjelmassa oli 208 osallistujaa. Ohjelma edellyttää, että koko päiväkot-, koulu-, tai oppilaitosyhteisö on mukana toiminnassa. Näin ohjelma tavoittaa päivittäin yli 55 000 suomalaista lasta, nuorta ja aikuista.

Osallistujat voivat hakea lipun käyttöoikeutta toimittuaan ohjelmassa vähintään yhden lukuvuoden ajan. Vihreä lippu myönnetään suunnitelmallisille, osallistaville ja koko yhteisön toimintakulttuuria kehittäville projekteille. Lipun käyttöoikeutta haetaan uudelleen vähintään puolentoista vuoden

välein. Vuoden 2008 lopussa lipun käyttöoikeus oli voimassa 152 osallistujalla. Kun osallistuja on läpikäynyt vähintään kolme Vihreä lippu -projektia, se voi anoa siirtymistä Kestävälle Vihreä lippu tasolle (ent. pysyvä lippu). Näiden Kestävän tason osallistujien määrä kasvaa jatkuvasti. Vuoden 2008 päättyessä Kestävällä tasolla oli 83 osallistujaa.

Alueelliset edistäjät

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuralla oli vuonna 2008 yhteistyökumppanina 21 Vihreä lippu -ohjelman alueellista edistäjää. Alueelliset edistäjät ovat paikallisia ja alueellisia ympäristökasvatuksen toimijoita, kuten luontokouluja, jotka ovat sitoutuneet tiedottamaan Vihreä lippu -ohjelmasta ja tukemaan alueensa Vihreä lippu -osallistujia mm. tarjoamalla neuvontaa ja koulutusta ja edistämällä osallistujien välistä yhteistyötä.

Edistäjille järjestettiin koulutusta vuoden aikana kaksi kertaa. Tilaisuuksien ohjelmaan kuului Vihreä lippu -ohjelman esittelyä, ohjelman teemoihin liittyvää koulutusta, ohjelman koulutuksiin ja edistäjätoimintaan liittyvää ideointia sekä kokemusten vaihtoa.

Alueelliset edistäjät ja niiden toiminta-alueet vuonna 2008:

Harakan luontokoulu, Helsinki
Kokkolan luontokoulu, Kokkola
Luontokoulu Ilves, Hämeenlinna ja lähikunnat
Luontokoulu Lumikko, Raisio
Luontokoulu Pikkutikka, Hyvinkää
Luonto-, nuoriso- ja matkailukeskus Piispala, Keski-Suomen kunnat
Nuoriso- ja luontomatkailukeskus Metsäkartano, Pohjois-Savon kunnat
Nuorten Luontotalo, Helsinki
Oulun kaupunki - Päivähoito ja perhetyö - Ainolan Alaköoki, Oulu ja lähikunnat
Porvoon luontokoulu, Porvoo
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen ympäristökoulu, Espoo, Helsinki, Vantaa
Saara Susiluoma, Vihreä lippu -tukihenkilö Jyväskylän seudulla
Skärgårdshavet naturskola, Nauvo
Tammerterhon luontokoulu, Turku
Tampereen luontokoulu Korento, Tampere
Timosenkosken luontokoulu, Oulu
Vantaan luontokoulu, Vantaa
Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskus VALONIA (ent. Varsinais-Suomen Agendatoimisto), Turku ja Varsinais-Suomi
Villa Elfvikin luontotalo, Espoo
Ympäristökoulu Ekoteko, Lahti
Ympäristökoulu Regina, Pohjois-Kymenlaakso

Työntekijät

Vihreä lippu -ohjelman koordinoinnista vastaa Suomen Ympäristökasvatuksen Seurassa yksi täysiaikainen työntekijä, Vihreä lippu -päällikkö. Lisäksi Seuran toiminnanjohtajan sekä vt. järjestösihteerin työajasta osa kuluu Vihreä lippu -ohjelmaan liittyvissä työtehtävissä. Vuonna 2008 ohjelmassa työskenteli yksi osa-aikainen projektityöntekijä, joka vastasi Environment & Innovation -kilpailun koordinoinnista sekä Energia-teematekstin kirjoittamisesta. Lisäksi Seuralla oli kolmen kuukauden ajan työelämävalmennettava, jonka työajasta valtaosa kuului Vihreä lippu -ohjelmaan liittyvissä tehtävissä.

Vihreä lippu -toimikunta

Toimikunta on Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran hallituksen alainen elin, joka päättää itsenäisesti Vihreiden lippujen myöntämisestä. Toimikunta voi tehdä esityksiä Vihreän lipun kriteereiden muuttamisesta Seuran hallitukselle. Vihreä lippu -toimikunnan jäsenet vuonna 2008

olivat:

puheenjohtaja Marjut Joensuu, Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry
Jaana Hiltunen, Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry
Thea Salonen, Natur och Miljö
Esko Sorakunnas, Pidä Saaristo Siistinä ry
Jaana Itälä-Laine, VALONIA
Päivä Blinnikka, Pirkanmaan ympäristökeskus
Marja-Leena Loukola, Opetushallitus
Kristiina Cleve, OAJ
Anneli Karhunen, Päiväkotiki Neulanen
Tiina Kilpeläinen, Lauttasaaren ala-aste
Satu Nygård, Helsingin Palvelualueen Oppilaitos
Anna Kettunen, luontokoulut
Marjatta Melto, OAJ
Anna Kuhmonen, Luonto-Liitto

Vihreä lippu -työryhmä

Vihreä lippu -ohjelman kehittämistyöstä vastaa Vihreä lippu -työryhmä. Työryhmä on Seuran hallituksen alainen ja se valmistelee Vihreää lippua koskevat esitykset Seuran hallitukselle. Työryhmä kokoontui vuonna 2008 neljä kertaa. Työryhmän kokouksissa paneuduttiin joka kerta yhteen tai muutamaa kehittämistä ja ideointia kaipaavaan teemaan.

Sertifiointityöryhmä

Vihreä lippu -raporttien ja -toimintasuunnitelmien arvioinnista vastaa ryhmä ympäristökasvatusalan asiantuntijoita, joilla on vankka kokemus Vihreä lippu -ohjelmasta. Tämän sertifiointityöryhmän jäsenet osallistuvat keväisin ja syksyihin Vihreä lippu -osallistujien toimintasuunnitelmien ja loppuraporttien lukemiseen ja arviointiin.

3. Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö

Natur och Miljö r.f.

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura on solminut jatkuvan yhteistyösopimuksen Natur och Miljö rf:n kanssa. Sopimuksen mukaan Natur och Miljö vastaa Vihreä lippu ohjelman ruotsinkielisten alaohjelman (Grön flagg) koordinoinnista, osallistujien palvelusta ja materiaalien kääntämisestä ruotsiksi. Suomen Ympäristökasvatuksen Seura hallinnoi ohjelmaa ja vastaa kehittämistyöstä myös ruotsinkielisten osallistujien osalta.

Yhdessä **OKKA-säätiön** koordinoiman Oppilaitosten ympäristösertifioinnin kanssa edistettiin kestävän kehityksen toimintaohjelmien levittämistä. Vihreä lippu -päällikkö on Ympäristösertifioinnin sertifiointitoimikunnan jäsen ja osallistui toimikunnan kokouksiin.

Seura oli mukana **Hyvinkään kaupungin** koordinoimassa ”Koulujen ja oppilaitosten kestävän kehityksen kriteerien ja ohjelmien maastouttaminen” -hankkeessa, jossa tavoitteena on johtamisen, opetuksen ja oppimisympäristöjen/toimintakulttuurin kehittäminen sekä valmius uusien kestävän kehityksen kriteerien mukaiseen sertifointiin.

Seura tekee yhteistyötä FEE:n suomalaisen jäsenjärjestön, Sinilippu-ohjelmaa koordinoivan **Pidä Saaristo Siistinä ry:n** kanssa. Vihreä lippu -päällikkö on mukana Sinilippujen myöntämisestä vastaavassa Sinilippu -toimikunnassa.

Ruotsalaisen **Håll Sverige Rent -järjestön** kanssa tehtiin varainhankintaan liittyvää yhteistyötä Itämeren kohentamiseen tähtäävän ”Clear Coast” -EU-hankkeen suunnittelussa. HSR-järjestön edustajat vierailivat Seuran luona Helsingissä ja Vihreä lippu -päällikkö osallistui hankkeen suunnittelukokoukseen Tukholmassa. Vaikka Seura joutui vetäytymään hankkeesta hakuehtoihin

liittyvien tulkinnallisten muutosten vuoksi viime hetkellä, saatiin Itämeren maiden ympäristökasvatusjärjestöjen kanssa luotua uusia kontakteja.

Motiva Oy ja SFS Ympäristömerkintä lahjoittivat Vihreä lippu -ohjelman osallistujille materiaaleja projektien toteuttamisen tueksi. Motiva Oy oli myös mukana Vihreä lippu -ohjelman kehittämisseminaarissa huhtikuussa sekä auttoi energia-teematekstin sisältöjen suunnittelussa.

Vihreä lippu -ohjelma osallistui Savon ammatti- ja aikuisopiston **EkoCentrian** järjestämään Green Dinner -kattauskilpailuun maaliskuussa järjestetyillä Gastro -messuilla. Seuran ja Vihreä lippu -ohjelman kilpailukattauksen toteutti Martinkallion Vihreä lippu -koulu.

S-ryhmän kanssa tehtiin viestinnällistä yhteistyötä. S-ryhmän asiakaslehdessä kerrottiin Vihreä lippu -päiväkodin toiminnasta ja Seura avusti S-ryhmän internet-sivujen sisältöjen luomisessa, liittyen mm. kestävään matkailuun.

Paperinkeräys Oy oli mukana Vihreä lippu -ohjelman kehittämisseminaarissa huhtikuussa. Lisäksi Paperinkeräys Oy tuki Vihreä lippu -esitteen painamista.

Seura teki yhteistyötä **Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:n 4V-hankkeen** kanssa mm. Vihreä lippu -ohjelman edistämiseksi.

Vihreä lippu -päällikkö osallistui **Kierrätysliike ry:n** järjestämän Nuukuusviikon suunnitteluun ja toteutukseen. Nuukuusviikosta tiedotettiin aktiivisesti Vihreä lippu -ohjelman osallistujille.

Vihreä lippu -päällikkö osallistui **Nuorten keskuksen** koordinoiman Ekonisti-hankkeen ohjausryhmän, **Nuorten ekotiimi -hankkeen** suunnitteluryhmän sekä kansainvälisen ”**innovative Public Organic food Procurement for Youth**” (iPOPY) -hankkeen ideointiryhmän toimintaan.

Vihreä lippu -päällikkö toimi australialaisen rehtorin (Kathryn Puddey) yhteistyölinkkinä suomalaisiin ympäristökasvatuksen alan toimijoihin, kun rehtori suunnitteli ja toteutti tutkimuksellisen vierailun Suomeen keväällä 2008.

Seura teki yhteistyötä **Tiedekeskus Heureka**n kanssa valtakunnallisten Ympäristökasvatuspäivien järjestämisessä. Vihreä lippu -ohjelman 10-vuotisjuhlat järjestettiin Heurekassa Ympäristökasvatuspäivien yhteydessä.

Seura osallistui **opetusministeri Sari Sarkomaan** vierailun suunnitteluun ja toteuttamiseen Pihkapuiston ala-asteella keväällä 2008 yhdessä OKKA-säätiön kanssa. Ministeri tutustui koulun kestävä kehityksen toimintaan. Ministeri vieraili myös Vihreä lippu -ohjelman 10-vuotisjuhlassa ja piti juhlassa puheen.

Seura osallistui aktiivisesti kahden Vihreä lippu -ohjelmaan liittyvän, ympäristöministeriön rahoittaman tutkimushankkeen suunnitteluun ja kommentoimiseen. Toisen hankkeista toteuttaa Merja Hämes ja toisesta vastaa Saara Susiluoma.

Eco-Schools -ohjelman kanssa tehtiin laajasti yhteistyötä. Vihreä lippu -päällikkö osallistui Eco-Schools -ohjelmassa mukana olevien maakoordinaattoreiden tapaamiseen Rabatissa Marokossa. Vihreä lippu -ohjelma oli mukana Eco-Schools -ohjelman koordinoimassa kansainvälisessä Environment&Innovation -kilpailussa.

4. Ohjelman kehittäminen

Vihreä lippu -ohjelmaa kehitetään jatkuvasti yhteistyössä suomalaisten koulujen ja kansainvälisen verkoston kanssa. Kansalliseen kestävä kehityksen strategiaan on kirjattu tavoite, että vuonna 2014 15 prosentilla kouluista olisi ulkoinen tunnus tai sertifikaatti kestävä kehityksen työstä.

Jatkuva ohjelman kehitystyö auttaa myös tämän tavoitteen toteutumista.

Kehittämisseminaari

Huhtikuun 14. päivä järjestettiin Lauttasaaren ala-asteella Vihreä lippu -ohjelman kehittämisseminaari, johon kutsuttiin Vihreä lippu -ohjelman merkittävimmät sidosryhmätahot, erityisesti ohjelman osallistujat ja edistäjät, keskustelemaan ohjelman kehittämisestä. Tilaisuudessa saatiin paljon hyviä ideoita ohjelman kehittämiseksi ja työryhmissä käytyjen keskustelujen tärkeimmät tulokset julkaistiin Vihreä lippu -ohjelman Internet-sivuilla.

Ohjelman sisällölliset uudistukset

Vihreä lippu -kansion teemateksti Energia uudistettiin aiempaa käytännönläheisemmäksi ja samalla ajankohtaiset tiedot päivitettiin. Myös kansion osallisuutta ja ympäristökasvatusta käsittelevä osa (B-osa) uudistettiin täysin.

Muu kehittäminen

Ohjelman osallistujia koskeva loppuraportointimenetelmä uudistettiin aiempaa kevyemmäksi ja selkeämmäksi, aiempaa enemmän osallistujien itsearviointiin perustuvaksi. Raportointiin liittyvät lomakkeet uudistettiin ja samalla myös ohjelman osallistujilta edellytettävien toimintasuunnitelmien lomakkeet uudistettiin sisällöltään.

Laurea-ammattikorkeakouluopiskelijan opinnäytetyö liittyen ohjelman kartoitusmenetelmiin valmistui vuonna 2008. Opinnäytetyön tulosten perusteella todettiin, että ohjelman osallistujille tarjottavia ympäristökartoitusmenetelmiä on tarpeen ohjeistaa aiempaa tarkemmin.

5. Ohjelman tiedotus

Messut ja konferenssit

Vihreä lippu -ohjelma oli mukana opetusalan ammattimessuilla Educassa tammikuussa 2008 sekä lukuisissa muissa ympäristökasvatuksen tilaisuuksissa eri puolella maata.

Internet-sivut

Vihreän lippu -ohjelman nettisivuille avattiin kestävän kehityksen teemasivusto, jossa jokaisella ohjelman kuudella teemalla on oma sivunsa. Sivusto koostuu nettilinkeistä, jotka pitävät sisällään teemoihin liittyvää tietoa, toiminnallisuutta ja muuta hyödyllistä materiaalia. Toiminnallinen puoli on sivustolla pääosassa: linkeistä löytyy mm. tehtäviä, harjoituksia, askarteluohjeita, leikkejä, pelejä, satuja, lauluja ja draamaa. Sivustolla on paljon innostavia ideoita Vihreän lipun teemojen käsittelyyn päiväkodeissa ja kouluissa ja sivuja voi hyödyntää myös ohjelman ulkopuoliset toimijat.

Juliste

Ohjelmalle tuotettiin ja painettiin mattalaminoitu kaksiosainen julistesarja. Julisteparia jaettiin ohjelman alueellisille edistäjille ja muille toimijoille ja julisteita käytettiin sekä tullaan käyttämään tilaisuuksissa, joissa Vihreää lippu esitellään.

Esite

Vihreä lippu -ohjelman esitettä jaettiin mm. lukuisissa Vihreä lippu -edistäjien ja -osallistujien järjestämissä tilaisuuksissa sekä messuilla.

Lehdistötiedotteet

Ohjelman ajankohtaisista tapahtumista laadittiin kaikkiaan seitsemän lehdistötiedotetta, jotka lähetettiin valtakunnallisiin tiedotusvälineisiin.

6. Osallistujatiedotus ja tukipalvelut

Neuvonta

Vihreä lippu -ohjelman osallistajat saivat neuvontaa puhelimitse ja sähköpostitse päivittäin. Lisäksi osallistajat saivat erikseen palautetta toimintasuunnitelmistaan ja loppuraporteistaan. Alueelliset edistäjät palvelivat oman alueensa osallistujia vierailien kouluissa ja päiväkodeissa, järjestäen koulutuksia, tapaamisia ja neuvoen.

Materiaalit ja tiedotus

Uudet osallistajat saivat ilmoittautuessaan oman materiaaalipaketin, Vihreä lippu -kansion, joka sisältää yleisiä ohjeita ohjelman toteuttamiseen sekä teemoittain toimintavinkkejä. Kaikki osallistajat saivat kuusi kertaa vuodessa sähköisen Vinkit&Linkit -ajankohtaistiedotteen sekä Ympäristökasvatus-lehden vuosikerran. Natur och Miljö huolehti ruotsinkielisten osallistujien osallistujatiedotuksesta. Lisäksi ajankohtaisista asioista tiedotettiin Vihreä lippu -osallistujien omalla sähköpostilistalla.

Koulutukset

Vuonna 2008 järjestettiin kaikkiaan 28 kasvattajille suunnattua koulutustilaisuutta Vihreä lippu -ohjelmaan liittyen. Tilaisuuksista 14:ssä esiteltiin Vihreä lippu -ohjelmaa ja 6 tilaisuutta oli suunnattu ainoastaan ohjelmassa jo mukana oleville kokemustenvaihtoa varten. 8 koulutuksen aiheena oli jokin ohjelman teemoista. Osallistujia kussakin koulutuksessa oli yhdestä neljäänkymmeneen, kaikkiaan noin 500 henkilöä. Koulutusten järjestäjät, sijainnit ja ajankohdat löytyvät taulukosta 1.

Taulukko 1 Vihreä lippu -koulutukset vuonna 2008

Koulutuksen nimi	Kunta	Päivämäärä	Järjestäjä
Environment&Innovation - Yllätä ympäristökeksinnöllä	Helsinki	31.1.2008	Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry
Lähiluonto ja pienten lasten osallistaminen - teemakoulutus	Vantaa	11.2.2008	Vantaan luontokoulu
Vesipisaran matkassa vedenpuhdistamalla	Espoo	12.2.2008	Villa Elfvikin luontotalo
Vihreä lippu -iltapäivä	Oulu	27.2.2008	Ainolan Alakööki ja Timosenkosken luontokoulu
Vihreä lippu -infotilaisuus päivähoiton ja koulujen väelle	Turku	28.2.2008	VALONIA
Jätteet ja kestävä kulutus - teemakurssi	Helsinki	6.3.2008	Pääkaupunkiseuden Kierrätyskeskus
Yhteinen maapallo - teemakoulutus	Porvoo	11.3.2008	Porvoon kaupungin luontokoulu
Vihreä lippu -starttikoulutus	Jyväskylä	2.4.2008	Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ja Keski-Suomen ympäristökeskus
Vihreä lippu - kokemustenvaihtoa kouluille	Turku	8.4.2008	VALONIA
Vihreä lippu -infotilaisuus	Helsinki	9.4.2008	Helsingin kaupungin ympäristökeskus
Vihreä lippu virkistykseen!	Helsinki	14.4.2008	Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry
Vihreä lippu - kokemustenvaihtoa päivähoitolle	Turku	15.4.2008	VALONIA
Energia-teematuokio	Vantaa	18.4.2008	Vantaan luontokoulu
Infotilaisuus Sorilan koululla	Tampere	4.4.2008	Tampereen luontokoulu Korento
Infotilaisuus/teemakoulutus	Tampere	26.4.2008	Tampereen luontokoulu Korento
Vihreä lippu- infotilaisuus	Tampere	7.5.2008	Luontokoulu Korento

Vihreä lippu- infotilaisuus	Kuusankoski	25.4.2008	Ympäristökoulu Regina
Vihreä lippu- infotilaisuus	Anjalankoski	5.5.2008	Ympäristökoulu Regina
Vihreä lippu- infotilaisuus	Elimäki	5.5.2008	Ympäristökoulu Regina
Vihreä Lippu yleisinfoa	Espoo	11.8.2008	Villa Elfvikin luontotalo ja Lintumetsän koulu
Vihreä lippu -starttikoulutus	Turku	10.9.2008	VALONIA
Vihreä lippu -iltapäivä	Oulu	17.9.2008	Timosenkosken luontokoulu
Energiatietoa ja säästötoimia - energia koulujen ja päiväkotien opetuksessa ja arjessa	Jyväskylä	17.9.2008	Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran Vihreä lippu ohjelma ja Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan ympäristövaliokunta ja ympäristöviikko
Kestävä kulutus - teemakoulutus	Tampere	19.9.2008	Luontokoulu Korento
Vihreä lippu -esittely päiväkodeille	Kokkola	24.9.2008	Nuorisokeskus Villa Elba
Vihreä lippu -starttikoulutus	Helsinki	25.9.2008	Helsingin kaupungin ympäristökeskus
Vihreä Lippu liehumaan! - starttikoulutus	Jyväskylä	5.11.2008	Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ja Keski-Suomen ympäristökeskus
Vihreä lippu -koulutus	Espoo	15.12.2008	Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus, Ympäristökoulu

Muu osallistujille tarjottu toiminta

2.2.2008 vietettiin Vihreä lippu -ohjelman valtakunnallista teemapäivää teemalla Muistetaan toinen toista. Koska teemapäivä osui lauantaille, vietettiin sitä useimmissa päiväkodeissa ja kouluissa jo perjantaina 1.2. Päivän ideana on, että kaikki Vihreä lippu -päiväkotien ja oppilaitosten lapset ja nuoret ilahduvat jotakuta toista yhteisellä, aineettomalla lahjalla. Jokaisessa päiväkodissa ja oppilaitoksessa päätettiin itse, mitä tehtiin yhdessä ja kenelle.

14.4.2008 järjestettiin ohjelman kehittämisseminaari, johon olivat tervetulleita kaikki ohjelman osallistajat.

Vihreä lippu -ohjelman kymmenvuotista taivalta juhlistettiin näyttävillä syntymäpäiväjuhlilla Ympäristökasvuspäivien yhteydessä Tiedekeskus Heurekassa 9.10. Tilaisuudessa oli tarjolla ohjelmaa niin lapsille kuin aikuisille: mm. Vihreä lippu -koulujen oppilaiden esityksiä, Mikko Perkoilan musiikkiesitys sekä opetusministeri Sari Sarkomaan juhlapuhe. Tilaisuuteen kutsuttiin Vihreä lippu -ohjelman osallistujien ohella myös ohjelman muita yhteistyötahoja. Juhliin osallistui kaikkiaan vajaa kaksi sataa vierasta.

Environment&Innovation – Yllätä ympäristökeksinnöllä -kilpailu

Suomen Vihreä lippu -ohjelman osallistujille tarjottiin mahdollisuus osallistua Eco-Schools -ohjelman koordinoimaan kansainväliseen Environment&Innovation – Yllätä ympäristökeksinnöllä -kilpailuun. Kilpailussa oli jaossa 20 000 € suomalaisille Vihreä lippu -kouluille ja päiväkodeille energiansäästämiseen liittyvien innovatiivisten projektien toteuttamiseen. Kilpailua varten järjestettiin koulutustilaisuus Helsingin jäähallilla tammikuussa ja tilaisuuteen olivat tervetulleita kaikki ohjelman osallistajat, myös lapset ja nuoret. Paikalle saapui kaikkiaan n. kaksikymmentä henkilöä eri puolelta Suomea. Lokakuussa kansallinen tuomaristo myönsi kuudelle projektille varat suunniteltujen projektien toteuttamiseen. Kilpailu jatkuu vuoden 2009 puolelle.

7. Ohjelman rahoitus

Valtion rahoitus

Vuonna 2008 Suomen Ympäristökasvatuksen Seura sai rahoitusta Vihreä lippu -toiminnalle opetusministeriön alaiselta momentilta. Ympäristöministeriön järjestöavustuksesta kohdistettiin osa

Vihreälle lipulle.

Sponsorit

Vuonna 2008 Vihreä lippu -ohjelman tukijajoukkoon lukeutuivat NP-kierrätys Oy, Jätelaitosyhdistys ry, Akkuser Oy, Suomen Palautuspakkaus Oy ja Kuvatilaus Oy. Lisäksi ohjelma sai lahjoituksen Skanska Oy:lta. Fortum Oyj tuki Energia-teemamateriaalin tuottamista, Paperinkeräys Oy tuki Vihreä lippu -esitteen painamista (painetaan vuonna 2009) ja Toyota Motor Finland Oy vastasi Environment&Innovation -kilpailun koulutustilaisuuden kustannuksista.

Lisäksi Vihreä lippu -ohjelman joulutervehdyskampanjan kautta saatiin lahjoituksia SOK:lta, Kainuun Ympäristökeskukselta, Egoa Finland Oy:lta, Marttaliitolta, Päijät-Hämeen jätehuolto Oy:lta ja Botniarosk Ab Oy:lta.

Osallistumismaksut

Kolmantena rahoitusmuotona ohjelmalle on osallistujilta vuosittain kerättävät osallistumismaksut. Maksujen suuruudet ovat yksikön koosta riippuen 250 euroa (alle 100 oppilaan yksiköt) ja 500 euroa (yli 100 oppilaan yksiköt). Kaikkien Kestävän tason osallistujien maksu on 100 euroa.